



dr hab. inż. Aleksandra Parteka, prof. nadzw. PG
Katedra Nauk Ekonomicznych
Wydział Zarządzania i Ekonomii
Politechnika Gdańska
ul. Narutowicza 11/12
80-233 Gdańsk

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Janusza Jabłonowskiego
pt.: *"The taxation of human capital in heterogeneous households
for the extended euro area"***

Przedmiotem recenzji jest rozprawa doktorska mgr Janusza Jabłonowskiego zatytułowana *"The taxation of human capital in heterogeneous households for the extended euro area"* („Opodatkowanie kapitału ludzkiego dla heterogenicznych gospodarstw domowych w rozszerzonej strefie euro”) i napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Marka Góry, a której promotorem pomocniczym był dr Michał Gradzewicz. Recenzja została przygotowana przeze mnie na prośbę dr. hab. Joanny Plebaniak, prof. SGH, Dziekana Kolegium Nauk Ekonomicznych SGH (pismo z dnia 4 maja 2018 r., odwołujące się do uchwały Rady Kolegium Nauk Ekonomicznych SGH z dnia 17 kwietnia 2018 r.).

Rozprawa ma klasyczną strukturę. Prócz wprowadzenia praca składa się z czterech powiązanych rozdziałów, których kolejność oraz zawartość nie budzi zastrzeżeń. Rozprawa liczy 145 stron, zawiera niezbędne spisy (tabel, wykresów itp.), jest poprawnie napisana w języku angielskim, co z pewnością ułatwi opublikowanie jej fragmentów w czasopismach o zasięgu międzynarodowym. Od strony formalnej, praca jest sformatowana raczej starannie, choć zdarzają się literówki oraz niektóre z wykresów nie są czytelne (zob. uwagi szczegółowe poniżej).

Tematyka rozprawy nawiązuje do zależności pomiędzy stawką opodatkowania a dochodami budżetowymi oraz relacji między opodatkowaniem a wzrostem gospodarczym. We wstępie Doktorant przekonująco motywuje podjęcie takiego tematu. Uważam, że problem naukowy, którego rozwiązania podjął się Doktorant (zbadanie wpływu zmian stawek podatkowych na kształt krzywych Laffera przy założeniu utrzymania - lub nie -



zrównoważonej ścieżki wzrostu) jest wystarczająco oryginalny. Jest on także bezpośrednio powiązany z polityką państwa, co niesie za sobą implikacje praktyczne oraz pozwala na sformułowanie interesujących wniosków.

Jeśli chodzi o zdefiniowanie celu rozprawy, to sformułowanie (s.1) „*The study encompasses a wide range of subjects, and its main aim is to expand the existing general equilibrium modeling by a more precise calibration and verify if it matters*” jest jednak dosyć enigmatyczne. Moim zdaniem wskazane by było jaśniejsze sformułowanie celu rozprawy we wstępie; cel ten staje się jaśniejszy dopiero w powiązaniu z dwoma głównymi tezami¹ oraz dwoma hipotezami badawczymi (s.1), które są weryfikowane w rozprawie. Zabrakło mi jednak w początkowej części pracy jasnego i zwięzłego zdefiniowania luki badawczej (jeśli takowa istnieje) na tle literatury przedmiotu.

Następujący po wstępie rozdział drugi zawiera przegląd powiązanej literatury z zakresu finansów publicznych (głównie dot. modeli wzrostu, zawierających odniesienia do roli wydatków publicznych) oraz opisuje koncepcję tzw. krzywej Laffera, kanały transmisji, wpływ progresywności skali podatkowej i efekty redystrybucyjne podatków. Ta część pracy jest napisana dobrze i dowodzi rozeznania Doktoranta w literaturze związanej z tematyką rozprawy, choć pozostawia pewien niedosyt. Moim zdaniem warto by było ją wzbogacić o odniesienia do klasycznych prac Barro & Sala-I-Martin (1992), Alesina & Rodrik (1994), Barro (1990), a także o nowsze pozycje dotyczące optymalnego opodatkowania (np. Piketty, Saez, & Stantcheva, 2014). Mam także uwagę dotyczącą sformułowań w części 2.1 (s.5), a dotyczących relacji finanse publiczne – wzrost gospodarczy. Cytowane prace są raczej stare i brak odniesień do najnowszej literatury i nowszych danych. Po pierwsze, warto by było skonfrontować wnioski z dawnych badań z bardziej aktualnymi statystykami (zob. np. wykres 34 w pracy Jones, 2016). Po drugie, także cytowane w rozprawie prace postulujące negatywną relację pomiędzy opodatkowaniem a wzrostem gospodarczym (s.5), powinny być zestawione z wynikami nowszych prac i danymi, które dowodzą stabilnego wzrostu gospodarczego w USA przy rosnącej stawce opodatkowania (zob. np. wykres 33 w pracy Jones, 2016, który jest uaktualnieniem Stokey, & Rebelo, 1995). Część 10 dotycząca IRR jest oderwana od poprzednich.

W rozdziale trzecim opisany jest proces gromadzenia danych niezbędnych do dalszej analizy. Ta część pracy jest napisana w sposób kompetentny, nie mam co do niej uwag

¹ Określenie „*doctoral thesis*” (str. 1) zwyczajowo odnosi się raczej do rozprawy doktorskiej, a nie do postawionych w niej tez.

krytycznych. Brakuje mi jedynie dokładniejszego wytłumaczenia, dlaczego wykresy otrzymane dla Polski (Fig.3.11, s.29) tak bardzo różnią się od pozostałych. W części 5, tam, gdzie mowa o oszacowaniach 'human capital stock' Doktorant może rozważyć dwa alternatywne rozwiązania: (1) wykorzystanie wskaźników z uaktualnionej bazy danych Barro & Lee (2016)² i ich połączenie z liczbą osób zatrudnionych z PWT 9.0 w celu uzyskania danych na temat liczby pracowników z podstawowym, średnim i wyższym wykształceniem; (2) wykorzystanie danych na temat zasobu siły roboczej o poszczególnych poziomach wykształcenia z ILO³.

Rozdział czwarty zawiera kompetentny opis metodologii i różnic pomiędzy poszczególnymi rozpatrywanymi modelami, a rozdział piąty porównuje uzyskane wyniki (oszacowania krzywych Laffera) dla poszczególnych krajów. Analiza jest przeprowadzona i opisana starannie, dowodzi dobrego przygotowania Doktoranta do przeprowadzenia badań o charakterze empirycznej weryfikacji alternatywnych ujęć modelowych (w tym przypadku trzech oszacowań krzywych Laffera przy założeniu utrzymania zrównoważonej ścieżki wzrostu - BGP, bez jej utrzymania oraz w wersji BGP i heterogenicznymi gospodarstwami domowymi). Uzyskane wyniki pozwalają na weryfikację hipotez badawczych. Ciekawa jest dyskusja dotycząca różnic pomiędzy krzywymi uzyskanymi dla różnych krajów. Uwaga: w tekście pojawia się sformułowanie o potwierdzeniu hipotezy zerowej (np. s.63, s.100), lub „słabszej pozytywnej weryfikacji hipotezy” („the strength of the positive verification of the hypothesis is smaller” ??? – s. 101), podczas gdy metodologicznie poprawnie możemy mówić jedynie o braku podstaw do jej odrzucenia.

Wnioski z przeprowadzonych badań zawarte są pod koniec rozdziału piątego i odnoszą się do tez/hipotez zawartych we wstępie. Uważam jednak, że część dotycząca wniosków z pracy powinna zostać rozwinięta (jako oddzielna część pracy), a dyskusja uzyskanych wyników zyskałaby dużo na wartości, gdyby Autor odniósł się w opisie wyników do powiązanych badań innych autorów, wskazał wartość dodaną pracy i ewentualne kierunki dalszych badań.

Uwagi szczegółowe:

1. W tekście brak jest Tabeli 2.23, o której jest mowa w tekście (str.18).

² "Education Attainment for Population Aged 25 and Over" (1950-2010), <http://www.barrolee.com>.

³ "Labour force by sex, age and education (thousands)", ILO.

2. Wykresy na s. 26-33; 35-47, 76-81 są nieczytelne (opisy legendy są zbyt małe, nie jest możliwe zidentyfikowanie która linia odpowiada jakiemu krajowi, ponieważ kilka linii jest identycznych).
3. Na s. 35 brak odniesienia bibliograficznego (w tekście jest ??).
4. Drobne błędy w tekście i literówki:
 - a. th zamiast the na s. 39
 - b. .. na s.40;
 - c. taxe zamiast tax na s. 40
 - d. abpove zamiast above na s. 41
 - e. et al zamiast et al. na s. 53
 - f. wo zamiast two na s.77
 - g. rely. in zamiast rely in na s.100
 - h. in to zamiast into na s. 100
 - i. is t zamiast its na s. 100
5. W bibliografii znajduje się szereg opracowań/artykówów, cytowanych jako *working papers*, a które zostały opublikowane w recenzowanych czasopismach – powinno to zostać uaktualnione. [np.: Barro, R. J., & Redlick, C. J. (2011). Macroeconomic effects from government purchases and taxes. *The Quarterly Journal of Economics*, 126(1), 51-102.] Czasem brak także numerów czasopism, stron (np. pozycja Sims, 2002).

Konkluzja

Podsumowując, stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr. Janusza Jabłonowskiego zatytułowana "*The taxation of human capital in heterogeneous households for the extended euro area*" spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim wynikające z art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 Nr 65 poz. 595, z późn. zm.). Problem naukowy jest w wystarczającym stopniu oryginalny, a Doktorant posiada wiedzę teoretyczną w dyscyplinie ekonomia i dowiódł umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Wnoszę o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie jej do publicznej obrony.



Bibliografia

- Alesina, A., & Rodrik, D. (1994). Distributive politics and economic growth. *The Quarterly Journal of Economics*, 109(2), 465-490.
- Barro, R. J. (1990). Government spending in a simple model of endogenous growth. *Journal of political economy*, 98(5, Part 2), S103-S125.
- Barro, R. J., & Sala-i-Martin, X. (1992). Public finance in models of economic growth. *The Review of Economic Studies*, 59(4), 645-661.
- Jones, C. I. (2016). The facts of economic growth. In: *Handbook of macroeconomics* (Vol. 2, pp. 3-69). Elsevier.
- Piketty, T., Saez, E., & Stantcheva, S. (2014). Optimal taxation of top labor incomes: A tale of three elasticities. *American Economic Journal: Economic Policy*, 6(1), 230-71.
- Stokey, N. L., & Rebelo, S. (1995). Growth effects of flat-rate taxes. *Journal of political Economy*, 103(3), 519-550.